

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z PŘÍPRAVY ŠTÁBŮ A VOJSK

V posledních letech probíhala v naší armádě všestranná intenzivní příprava velitelů, štábů a vojsk. Významné místo v této přípravě měla operační i taktická cvičení, z nichž značná část byla organizována společně s ostatními bratrskými armádami. Poznatky a zkušenosti z těchto cvičení jsou velmi hodnotné a jejich využití přispívá k dalšímu zvyšování připravenosti našich velitelů, štábů a vojsk. V článku se budu zabývat některými poznatky, které je možné využít v další přípravě naší armády v novém výcvikovém roce.

Hlavním úkolem ČSLA je její stálá připravenost k rozhodnému odražení agrese a zničení nepřítele v součinnosti se Sovětskou armádou a ostatními armádami členských států Varšavské smlouvy. Orgány velení, svazky, útvary a zařízení ČSLA musí být vždy připraveny splnit tento úkol organizovaně a v nejkratších časových lhůtách. Zvláštní důraz je nutné věnovat postupnému narůstání bojové pohotovosti, především letectva, raketového vojska, ale i vševojskových svazků a útvarů. Zkušenosti potvrzují, že promyšlené a dobře zpracované plány uvádění vojsk a štábů do bojové a mobilizační pohotovosti, připravené grafiky a metodiky práce ulehčují řízení vojsk v tomto období.

Cvičení byla často zahajována **uváděním vojsk do jednotlivých stupňů bojové pohotovosti** v závislosti na růstu krizové situace na válčišti a na opatřeních, která uskutečňoval nepřítel. V řadě případů se na nich vyskytovaly některé problémy. Především to byla menší znalost pravděpodobného nepřítele, nereálné hodnocení příznaků přijímaných opatření, jeho bojových možností a zjištění jeho zámyslu. Zkušenosti dokazují, že v období uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti je získávání potřebných údajů o nepříteli značně složité. Je nutné počítat s tím, že údaje agenturního průzkumu a kosmických průzkumných prostředků nemusí být vždy k dispozici. Hlavním zdrojem zpráv o nepříteli bude (kromě běžných informací od nadřazeného, podřízených a sousedů) pravděpodobně rádiový a radiotechnický průzkum. Možnosti

jeho použití se však mohou prudce snížit především v období bezprostředně před agresí, kdy nepřítel bude svou činnost přísněji utajovat, maskovat a přijímat řadu klamných a dezinformačních opatření. Proto je třeba každou informaci o nepříteli pečlivě analyzovat a maximálně využívat. Zvláště důležité je, aby komplexně vyhodnocené údaje o nepříteli plně využívali velitelé a štáby všech stupňů při realizaci opatření u vlastních vojsk.

Základním předpokladem úspěšné činnosti velitelů a štábů je důkladná znalost vlastní situace, což jim umožní rychle a účinně reagovat na činnost nepřítele. Nutno sledovat narůstání bojových možností vlastních vojsk a neustále je konfrontovat s bojovými možnostmi nepřítele. Zároveň je zapotřebí účelně kalkulovat s časem, který je nutný na přesuny do prostorů předpokládaného bojového použití. Při hodnocení stavu vlastních vojsk méně konkrétně vyhodnocujeme bojeschopnost, zvláště mobilizovaných útvarů. Štáby někdy nedostatečně analyzovaly vliv splněných opatření na zvýšení bojeschopnosti svazků a útvarů a nepředkládaly včas potřebné návrhy na řešení vzniklých problémů a na další zvýšení bojeschopnosti.

V podmínkách soudobé vysoce manévrové bojové činnosti značně vzrůstá význam **přesunů** vojsk, a to zejména pochodu.

Z analýzy některých vševojskových divizních taktických cvičení vyplývá, že bude účelné:

- větší pozornost věnovat vyvedení vojsk na osy přesunu; k tomu využívat důstojníky štábu divize (pluku) a zabezpečit včasné vyvedení jednotlivých proudů na výchozí čáry a správné začlenění do pochodové sestavy,

- regulační stanoviště určovat i na nebezpečných úsecích (místech) jednotlivých pochodových os a současně tam rozmísťovat i prostředky technického zabezpečení, zejména vyprošťovací prostředky,

- seznámit všechny velitele, včetně velitelů vozů, s osou pochodu s důrazem na obtížné úseky a prostory rozmístění prostředků technického zabezpečení.

K týlovému zabezpečení svazku při přesunu na velké vzdálenosti se osvědčilo vytvořit a předem vyslat do místa zastávky a prostoru odpočinku „odřad zabezpečení přesunu“. Svým složením (viz článek plk. gšt. Ing. Jana Musila, CSce. ve VM č. 8/1984) a včasným předsunutím zabezpečil organizované zaujetí určených prostorů, rychle a organizovaně doplnění PHM, ošetření bojové techniky, přípravu teplé stravy, hygienu a odpočinek vojsk.

Poznatky z **přípravy operace** (boje) svědčí o tom, že dosud nebyly plně zvládnuty zásady odrážení nepřátelského útoku na začátku války, organizace překrytí státní hranice a vedení obranné operace a bojů. Pro toto období je charakteristické, že kromě činnosti spojené s přijetím rozhodnutí, velitelé a štáby řídí uvádění vojsk do plné bojové pohotovosti a současně organizují přesuny vojsk a překrytí státní hranice.

Významným obdobím v přípravě rozhodnutí každého velitele je **ujasnění úkolu a zhodnocení situace**.

Zkušenosti potvrzují, že právě této činnosti, která zásadně ovlivňuje celé další konání, není věnována náležitá pozornost. Příčinou toho jsou do určité míry i metodiky práce, které neposkytují pro tuto činnost dostatek času. To má za následek, že povrchně ujasněný úkol nepříznivě ovlivní přijetí zámyslu a ten je v průběhu hodnocení situace (po orientaci a po odeslání předběžných nařízeních) měněn, čímž se narušuje systém práce vlastního štábu i podřízených.

V průběhu hodnocení nepřítele i vlastních vojsk a vypracování zámyslu se nevychází vždy z reálných možností a příslušné návrhy často nebyly zdůvod-

něny konkrétními propočty. Zejména poměry sil a časový plán častěji odrážely potřeby než skutečné možnosti. Malá pozornost byla při cvičeních věnována hodnocení terénu, který zásadním způsobem ovlivňuje vedení operace a boje.

Obrana byla při cvičeních někdy organizována bez výrazného soustředění sil a prostředků na pravděpodobných směrech úderu nepřítel. Síly a prostředky cvičící rozdělovali šablonovitě a lineárně. Na tankových směrech a průchodných úsecích terénu vojska nevytvořila dostatečnou hloubku obrany. Druhé sledy a zálohy byly slabé a nemohly ovlivňovat průběh bojové činnosti. Někdy se nedocenila obrana jako forma překrytí státní hranice pro odrazení agrese nepřítel, způsobení mu ztrát a vytvoření podmínek pro úspěšný přechod do útoku.

V průběhu operačních cvičení vyžadovali nadřazení často neúměrné rozšiřování dokumentace a zpracovávání různých plánů, které byly zpravidla souhrnem opatření několika plánů. Tyto dokumenty nemají opodstatnění, zbytečně zatěžují štáby a odčerpávají čas, který by mohly věnovat podrobnému dořešení otázek součinnosti a poskytnutí pomoci podřízeným.

Poznatky z některých vševojskových divizních cvičení potvrzují, že rozhodovací proces a zejména určování úkolů bylo zdlouhavé a některé velitelé neměli dostatečnou představivost a předvídatost dalšího průběhu bojové činnosti, což ztěžovalo plynulou a logickou návaznost přijímaných opatření.

Vydávání úkolů vojskům se zájem o podřízené na cvičeních snižuje, štáby pracují pod tlakem času a věnují jej většinou vlastní činnosti. Praxe však vyžaduje zaměřit činnost štábů na důsledné doručení a pochopení rozhodnutí vojsky. V tomto období je také pomoc a kontrola nadřazeného nejpotřebnější.

Na řadě cvičení jsme se zabývali otázkami vytváření, **použití** a zabezpečení činnosti **operační manévrovací skupiny** (OMS) armády nebo frontu. Praxe potvrzuje, že tuto skupinu můžeme vytvářet předem, nebo vyčleňovat ze sestavy prvního nebo druhého sledu frontu v průběhu operace. OMS je schopna rozvíjet úspěch dosažený vojsky prvního sledu a vést vysoce manévrovou bojovou činnost v operační hloubce nepřítel odtržen od hlavních sil, ničit jeho jaderné prostředky a zálohy, obsazovat letiště, důležité čáry, prostory i objekty v hloubce, dezorientovat velení, narušovat práci týlu apod. Stanovené úkoly plní vedením hlubokých nájezdů a překvapivými rozhodnými údery na samostatných směrech a v celém útočném pásmu frontu nebo armády.

Zkušenosti ze cvičení svědčí o tom, že nejpravděpodobnější jsou tyto způsoby zasazení OMS:

- do průlomu, kdy skupinu nerozčleňujeme do bojové sestavy,
- s rozčleněním předsunutých odřadů OMS do bojové sestavy a zasazením hlavních sil do průlomu v předbojových sestavách,
- s rozčleněním části hlavních sil do bojové sestavy.

Ve všech případech OMS zasazujeme do sražení jen tehdy, když jsou vytvořeny nezbytné podmínky k vedení vysoce manévrové bojové činnosti. Proto je účelné operační manévrovací skupinu frontu zasazovat po splnění bližšího úkolu armád prvního sledu, tj. třetí nebo čtvrtý den operace. Šířka pásma útoku musí zabezpečit rozptýlení předbojových nebo bojových sestav útvarů divize prvního sledu a spolehlivé palebné zničení nepřítel před čarou zasazení. V tomto případě může být divizi stanovena šířka pásma 10–15 km.

Dosavadní poznatky potvrzují, že k zabezpečení zasazení OMS vyčleňujeme z jejího prvního sledu předsunuté odřady, které zpravidla postupují za bojovými sestavami vojsk prvního sledu. Před jejím zasazením je účelné vést palebné

ničení nepřítele (úderý letectva, raketového vojska) a v nezbytných případech i krátkou palebnou přípravu. Pod jejím příkrytím rozčleňujeme předsunuté odřady do bojové sestavy a spolu s vojsky, která působí před nimi, útočíme z chodu, ničíme protistojícího nepřítele a vytváříme podmínky k zasazení OMS. Její hlavní síly postupují za předsunutými odřady, rozčleňují se do předbojové sestavy a vytvořenou mezerou rychle pronikají do hloubky obrany nepřítele. Po odtržení od hlavních sil přechází skupina k přepadové činnosti na samostatných směrech a vede úderý na nepřítele v souladu se stanoveným úkolem. K ničení jednotlivých důležitých objektů, zejména jaderných prostředků, míst velení a k obsazení letišť, je vhodné vytvářet přepadové odřady, vysílat je do různé hloubky a zabezpečit jejich podporu bojovými vrtulníky. Úderý přepadových odřadů se vyznačují prudkou ztečí z několika směrů, odříznutím ústupových cest a zničením objektů palbou a použitím trhavin. Cvičení potvrdilo, že přepadové a diverzní odřady je účelné vysílat nejen z OMS, ale i z prvosledových útvarů a svazků do mezer v sestavě nepřítele. Zvyšujeme tím aktivitu boje a využíváme momentu překvapení k ničení důležitých objektů v hloubce.

Bojovou činnost operační manévrovací skupiny musí spolehlivě bránit a podporovat frontové letectvo. Organické a posilové vojskové letectvo působí bezprostředně z prostorů zaujatých vojsky skupiny.

Slabým místem cvičících bylo **velení vojskům** ve složitých situacích, zejména při přemísťování velitelských stanovišť, která jsou někdy soustředěna na malém prostoru, nedostatečně maskována a nevytvářejí příznivé podmínky pro práci velitelů a štábů.

Málo důsledně je při cvičeních organizována obrana a ochrana míst velení. U svazků se v některých případech nedodrží režim práce a zásady rozmístění velitelských stanovišť. To by nepříteli umožňovalo snadněji vyřazovat místa velení a narušovat jeho celý systém.

Myslím, že by bylo účelné prohloubit u příslušníků štábů znalosti zásad organizace míst velení a na všech jeho stupních upřesnit jejich metodiku zaujímání a přemísťování. Svazek by měl připravit a dokonale nacvičit metodiku zaujímání PVS i pozorovatelný, která by měla obsahovat vydání přesných úkolů k regulaci, rozmístění vozidel na stanovená místa podle výsledků rekonoskace a vlastní zaujetí pozorovatelný.

Ke zvýšení odolnosti míst velení je nutné organizovat jejich spolehlivou PVO, přísně dodržovat režim práce a v širší míře vytvářet klamná místa velení. K zabezpečení jejich skrytého přemísťování je vhodné organizovat přesuny vozidel v malých skupinách.

K zabezpečení spolehlivého **velení vojskům spojeneckého cvičení** musíme včas zvážit všechny politické a národní zvláštnosti spojeneckých armád, jejich bojové složení, stupeň bojové pohotovosti a ostatní faktory, které ovlivňují stav a bojové možnosti spojeneckých svazů a svazků. Poznatky ze cvičení potvrzují, že je nutné ujednotit přípravu návrhů a rozhodnutí, předávání úkolů vojskům a plánování operací při zabezpečení spolehlivého utajení velení vojskům. Velkou pozornost je nutné věnovat organizaci a řízení operačního, bojového a zejména týlového a technického zabezpečení, která mají poměrně značné zvláštnosti a odlišnosti.

Zkušenosti z některých **spojeneckých cvičení** svědčí o tom, že při vedení společné bojové činnosti spojeneckých vojsk vznikají určité problémy v průběhu realizace velení a při organizaci součinnosti. Jde především o určité odlišnosti ve stylu a metodách práce velitelů a štábů, ve formách a obsahu bojových doku-

mentů, v konkrétní organizaci technického a týlového zabezpečení apod. Je to způsobeno rozdílnou strukturou a vybaveností vojsk i orgánů velení spojeneckých armád.

Poznatzky ze cvičení potvrzují, že jedním ze způsobů řešení těchto problémů je vysílání styčných operačních skupin k dočasně podřízeným, spolupůsobícím i nadřízeným orgánům velení spojeneckých armád na operačním, ale i na taktickém stupni. Pro orgány velení spojeneckých svazů a svazků z toho vyplývá požadavek mít připraveny vysílat styčné operační skupiny, ale také je přijímat a úzce s nimi spolupracovat. Osvědčeným způsobem je vysílání styčných operačních skupin s připravenými spojovacími prostředky. V případě, že nemůžeme vyslat spojovací prostředky, je zapotřebí včas vyčlenit spojovací specialisty, kteří mohou pracovat se spojovacími prostředky spojeneckých svazů nebo svazků. V tom případě, kdy spojení zabezpečujeme silami a prostředky spojeneckých svazů a svazků, je nutné počítat s určitými rozdíly ve spojovací technice a k zabezpečení přímého spojení určit obsluhy pojítek, které jsou vycvičené pro mezinárodní provoz v ruském jazyce.

Při vedení společné činnosti spojeneckými vojsky může často docházet k přebírání jednotlivých národních svazů a svazků do sestavy operačně strategického svazu spojeneckého složení a k novému podřizování svazů a svazků mezi fronty a armádami pro vytvoření výhodnějšího uskupení sil a prostředků na daných směrech činnosti.

Osvědčilo se rozpracovávat metodiku práce velitelů a štábů k přebírání nebo předávání a zabezpečení velení přebíraného svazu nebo svazku. K zabezpečení styčné operační skupiny je výhodné předem vyčlenit potřebnou dopravní a spojovací techniku a další nezbytný materiál. Současně je zapotřebí včas připravit formalizovanou dokumentaci pro společnou bojovou činnost spojeneckých vojsk. Rovněž týlové a technické orgány musí současně zpracovat seznamy bojové a dopravní techniky a ostatního materiálu, které je možné využít i ostatními spojeneckými vojsky. Je nezbytným předpokladem, aby každý štáb měl předem zpracovány návrhy přejímacího nebo předávacího protokolu.

Zkušenosti potvrzují, že k zabezpečení spolehlivého velení vojskům spojeneckého složení je nezbytné včas připravit praktická opatření k začlenění systémů velení spojeneckého svazu nebo svazku do systému velení vlastního svazu.